

Борис С.В.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання науково-методичної ради Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

12.06.2020 № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ департаменту освіти та науки Донецької обласної державної адміністрації

19.06.2020 № 173/163-20-02

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
«Дитячий фольклорний колектив»

4 роки навчання

Укладачі:

Шнурко Олена Миколаївна – завідувач відділу художньої творчості Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості.

Борщ Світлана Валеріївна – керівник гуртка Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості.

Рецензенти:

Бондаренко Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії та спеціальної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Сушко Оксана Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «ДДПУ».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мистецтво – особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього світу, внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність». Особливості опанування мистецтва в гуртку для вихованців з особливими освітніми потребами пов'язані з його впливом на емоційно-почуттєву сферу, художньо-образне мислення і творчі здібності.

Навчальна програма розроблена на основі програми фольклорного мистецтва Міністерства освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. №1/11-4657).

В навчальній програмі внесені зміни у зміст навчально-тематичного плану. Навчальна програма реалізується у гуртку художньо-естетичного напрямку для вихованців з особливими освітніми потребами віком від 10 до 17 років.

Програма розрахована на чотири роки навчання:

перший рік, другий рік – початковий рівень – 144 год., 4 год. на тиждень;

перший рік, другий рік – основний рівень – 144 год., 4 год. на тиждень.

Метою навчальної програми є формування компетентностей особистості засобами фольклорного гуртка.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує ознайомлення з поняттями фольклорного жанру та народнопісенної творчості.

2. Практичної, що забезпечує розвиток музичного слуху, набуття навичок виконання обрядових пісень, збагачення емоційно-естетичного досвіду.

3. Творчої - формування творчих здібностей, музичного мислення, вокального слуху та голосу, формування почуття ритму, пластики та грації.

4. Соціальної – виховання дбайливого ставлення до національної спадщини рідного краю; національної свідомості, професійного самовизначення, популяризація фольклорного мистецтва.

Дитячий фольклорний колектив вивчає і пропагує кращі вокальні зразки народної творчості.

Навчальна програма «Дитячий фольклорний колектив» передбачає розвивальну функцію засвоєння дітьми знань, умінь, навичок, що забезпечує розвиток особистості з врахуванням психофізичних можливостей дитини з особливими освітніми потребами.

Програма першого, другого року навчання початкового рівня передбачає виявлення музичних здібностей у дітей, оволодіння виконавськими навичками, теоретичну підготовку і розвиток індивідуальних здібностей.

Програма третього, четвертого року навчання основного рівня спрямовує діяльність на закріплення набутих навичок, оволодіння більш складними технічними прийомами, на розвиток практичних навичок виконавської

майстерності.

Навчання у гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань. Навчальний матеріал програми адаптований до занять з вихованцями різного рівня підготовленості.

Впровадження запропонованої програми спирається на принципи науковості, наступності, доступності, синтезу, наочності, міцності засвоєння знань, індивідуального підходу, поступового розвитку природних даних гуртківців, чіткої послідовності в оволодінні музичною лексикою і технічними прийомами гри на фортепіано, систематичності і регулярності занять, цілеспрямованості освітнього процесу.

Методами опрацювання навчального матеріалу є: словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж); наочні (метод ілюстрацій, метод демонстрацій, показу); практичні (тренувальні вправи, індивідуальні та творчі завдання); репродуктивні (відтворювальні вправи); частково-пошукові (виконання за зразком, під керівництвом педагога); пояснювально-ілюстративні (демонстрація наочного навчання, організація сприймання, спостереження); стимулювання навчальної діяльності; формування пізнавального інтересу (пізнавальні ігри, створення ситуації успіху); контролю і самоконтролю.

Перевірка та оцінювання знань, умінь та навичок здійснюється під час поточного та підсумкового контролю у формі проведення концертних виступів, відкритих та підсумкових занять. У кінці кожного півріччя проводяться відкриті підсумкові заняття, а в кінці кожного навчального року – звітний концерт.

Початковий рівень: перший - другий роки навчання

НАВЧАЛЬНО ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	-	1
Розділ 1. Інформаційні джерела фольклористики	5	5	10
1.1. Легенди, прислів'я, казки України	1	1	2
1.2. Календарно-обрядові звичаї та свята України	1	1	2
1.3. Осіння обрядовість ознайомлення	1	1	2
1.4. Ознайомлення ліричними піснями	1	1	2
1.5. Мозаїка обрядових пісень	1	1	2
Розділ 2. Дитячий фольклор		40	40
2.1. Дитячі українські пісні в казкових образах		40	40
Розділ 3. Вокально-хорова робота	10	60	70
3.1. Демонстрація вокального твору	1	9	10
3.2. Розучування музичного та поетичного текстів	4	16	20
3.3. Робота над вокальною партією	5	25	30
3.4. Виразність виконання	1	9	10
Розділ 4 Музично-ритмічна творчість	5	15	20
Розділ 5 Конкурси, свята	1	2	3
Разом	22	122	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (1година).

Ознайомлення з планом роботи фольклорного колективу. Мета і завдання фольклорного колективу. Техніка безпеки.

Розділ 1. Інформаційні джерела фольклористики (10 годин).

1.1. Легенди , прислів'я, казки України (2години).

Теоретична частина. Ознайомлення з термінами: епос, перекази, п'єси, казки, думи тощо. Походження і жанри українського фольклору.

Практична частина. Вправи.

1.2.Календарно-обрядові звичаї та свята України (2години).

Теоретична частина: Поняття “фольклор”. Жанрова система українського фольклору.

Практична частина. Взаємозв'язок фольклору з літературою, музикою та театром.

1.3. Осіння обрядовість (2години).

Теоретична частина. Жнивварська поезія. Зажинкові, обжинкові пісні.

Практична частина. Поетична символіка обрядових пісень.

1.4. Ознайомлення з ліричними піснями. (2 години).

Теоретична частина. Поетика ліричних пісень (лірична символіка, монологічність та діалогічність композицій).

Практична частина. Ілюстрація музичного матеріалу.

1.5. Мозаїка обрядових пісень (2 години).

Теоретична частина. Ознайомлення з народним святкуванням Святого Андрія. Вивчення старовинних обрядів. Зимові прикмети. З історії проведення вечорниць в Україні.

Практична частина. Фольклорні спостереження за звичаями обрядових пісень.

Розділ 2. Дитячий фольклор (40годин).

2.1. Дитячі українські пісні в казкових образах (40 годин).

Теоретична частина. Визначення жанру казки. Ідейно-тематичний склад казок.

Практична частина. Художні засоби казок. Зв'язок інтонації з текстом та лексикою твору.

Розділ 3. Вокально-хорова робота(70 годин)

3.1. Демонстрація вокального твору (10годин)

Теоретична частина. Будова музичного твору. Музичний образ. Втілення основних рис музичного образу в музичній темі.

3.2. Розучування музичного та поетичного текстів (20годин)

Теоретична частина. Ознайомлення із музичним та поетичним текстами.

Практична частин. Робота з текстами пісень як з окремою від музичного супроводу прозою (інтонаційна виразність, ритміка вірша, акцентуація, пластичне інтонування заданого тексту).

3.3. Робота над вокальною партією (30годин)

Практична частина. Послідовне та поетапне відтворення вокальної

партії. Чистота інтонування.

3.4. Виразність виконання (10годин)

Теоретична частина. Слуховий контроль та самоконтроль за якістю вокального звучання.

Практична частина. Продовження роботи над удосконаленням вокально-технічних навичок та засвоєнням вокального репертуару. Розвиток творчих здібностей, прагнення до самостійності в осмисленні трактування твору.

Розділ 4. Музично-ритмічна творчість (20 годин).

Теоретична частина. Єдність сприйняття музики і рухів. Ознайомлення із правилами проведення музично-дидактичних та народних пісенних ігор.

Практична частина. Вираження змісту, характерних особливостей музичного твору через певні танцювальні та ритмічні рухи. Музичні сюжетно-рольові та народні ігри, що супроводжуються співом, пантомімними рухами, елементами характерного танцю.

Розділ 5. Конкурси, свята (3 годин)

Теоретична частина. Розповіді про музичні твори композиторів. Підготовка до свят. Проведення бесід загальноосвітнього характеру.

Практична частина. Екскурсії, участь у, конкурсах, святах.

Відвідування художньо- історичних музеїв.

**Основний рівень: перший - другий роки навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичн	усього
Вступ	1		1
Розділ 1. Види та жанри фольклору	8	12	20
1.1. Легенди, прислів'я, казки України	4	6	10
1.2. Календарно-обрядові звичаї та свята України	4	6	10
Розділ 2. Дитячий фольклор	12	18	30
2.1. Дитячі українські пісні в казкових образах	12	18	30
Розділ 3. Вокально-хорова робота	20	50	70
3.1. Робота над вокальною партією		50	50
3.2. Виразність виконання		20	20
Розділ 4. Музично-ритмічна творчість	8	12	20
Розділ 5 Конкурси, свята	1	2	3
Разом	50	94	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (1година)

Ознайомлення з класифікацією напрямків фольклористики. Значення фольклору в сучасному просторі. Техніка безпеки.

Розділ 1. Види та жанри фольклору (20 годин).

1.1. Легенди, прислів'я, казки України. (10 годин).

Теоретична частина. Розібрати за змістом види та жанри фольклору.

Практична частина. Поетичні фольклорні твори (народна лірика).

1.2. Календарно-обрядові звичаї та свята України (10 годин).

Теоретична частина. Загальна характеристика обрядової поезії.

Практична частина. Тематично-художні цикли.

Розділ 2. Дитячий фольклор (40 годин).

2.1. Дитячі українські пісні в казкових образах (40 годин).

Теоретична частина. Класифікація казок в українській фольклористиці.

Практична частина. Поетика казок (композиція, художні засоби, казкова обрядовість).

Розділ 3. Вокально-хорова робота (70 годин)

3.1. Робота над вокальною партією (30 годин)

Практична частина. Вправи на розспівування з використанням динамічних відтінків. Складання мелодії на віршований текст. Складання музики на ритм. Ескізна робота над твором.

3.2. Виразність виконання (10 годин)

Практична частина. Продовження роботи над удосконаленням вокально-технічних навичок та засвоєнням вокального репертуару. Розвиток творчих здібностей, прагнення до самостійності в осмисленні трактування

Розділ 5. Конкурси, свята (3 години)

Теоретична частина. Розповіді про музичні твори композиторів. Підготовка до свят. Проведення бесід загальноосвітнього характеру.

Практична частина. Екскурсії, участь у конкурсах, святах. Відвідування художньо- історичних музеїв.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці повинні знати:

- основи фольклорної науки, терміни «фольклор», «звичаї», «обряди».
- характерні особливості пісенної та фольклорної творчості свого краю, жанри українського фольклору (пісенний, автентичний, стилізований, обрядовий).

Вихованці повинні вміти:

- працювати з письмовими та музичними джерелами;
- виявляти характерні риси пісенної творчості свого району, записувати обряди та свята місцевості; - володіти елементами сценічного руху під час виконання пісень;
- передавати дією сюжет пісенного твору;
- збирати, обробляти та вивчати етнографічні й фольклорні матеріали.

Вихованці повинні набути досвіду:

- сценічної культури співу.

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Яскулко М. Збірник українських пісень.- видавництво Харків «Ранок»
2. Воропай О. Звичаї нашого народу : етнограф. нарис / О. Воропай ; худож.- оформлювач Л. Д. Киркач-Осипова. – Харків : Фоліо, 2005. – 508 с.
3. Золота енциклопедія слов'янського застілля / укл. О. В. Кривоший, О. О. Єрошеко. – Донецьк: Глорія Трейд, 2004. – 384 с.
4. Золота книга українських традицій та звичаїв / авт.-уклад. І. Скрипник. – Донецьк: Агентство Мультипрес, 2011. – 288
5. Пістун Т. В. Українські прадавні обереги. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 40 с.: іл.
6. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання / Ю. Руденко. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 328 с.
7. Україна : дитяча енциклопедія / авт.-упоряд. В. М. Скляренко та ін.; худож.-оформ. І. В. Осипов. – Харків: Фоліо, 2008 – 319 с.

ОРИЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

Календарні пісні.

Осінній цикл

Обжинкові пісні

1. «А вже сонце котиться»
2. «А вже час і пора»
3. «Дивувалися ліси»
4. «Калинонька»
5. «Ой літає соколенько»

Жартівливі пісні

1. «Грицю до роботи»
2. «Кіт сіренький»
3. «Ой чепура молода»
4. «Ой коточок»
5. «Ой світи місяцю»

Обрядові пісні

1. «А ми просо сіяли»
2. «Земле рідна засинай»
3. «Дивувалися ліси»
4. «Колядочку дарую»
5. «Миколайчику»
6. «Святий Миколаю»
7. «Христос воскрес»

Зимовий цикл

1. «Новий рік»
2. «Ой зимонько»
3. «Ой гай-гай наш качур»

Колядки

1. «Вітер віє»
2. «Добрий вечір тобі»
3. «Із-за гаю зеленого»
4. «Колядую-дую»
5. «Не світ не зоря»
6. «Нова радість настала»
7. «Ой сивая та зозуленька»
8. «Що в дядька, дядька»

Щедрівки

1. «Вітер віє»
2. «Добрий вечір»
3. «Наша Маланка»
4. «Ой зимонько»
5. «Ой там стоїть хата»

Весняний цикл

1. «Го-го коза»
2. «Дивувалися ліси»
3. «Колядочку дарую»
4. «Прийди, весна»
5. «Залунай веснянко»
6. «Весна-красна»

Народні пісні

1. «А ми просо сіяли»
2. «Зелен-сад»
3. «Дрібушечки»
4. «Журавель»
5. «Квочка»
6. «Золоте зернятко»
7. «Ой до нори мишка»
8. «Ой на горі жито»
9. «Ходить жучок по долині»

Українські сучасні пісні

1. «Матуся навчила»
2. «А я бажаю вам добра»
3. «Веснянка»
4. «Мир, тобі моя земля»
5. «Дівчина україночка»
6. «Золота осінь»
7. «Україна»

Авторські пісні

(автор слів та музики Сєдих А.М.)

1. «Батьківський поріг»
2. «Україна»
3. «Калинове свято»
4. «Новорічне свято»
5. «Весняне прибирання» (автор слів В.Симоненко)